Zápis z jednání ohledně problematiky genetických zdrojů koní – Slezského norika

Jednání proběhlo dne 5. 12. 2013 od 10:00 hod. v místnosti č. 326.

Přítomni: Ing. Petr Jílek, vrchní ředitel sekce zemědělských komodit MZe
Ing. Tereza Musilová, vedoucí oddělení OZE a environmentálních strategií MZe
Ing. Jitka Gaudníková, referentka oddělení ústřední evidence zvířat MZe
Ing. Miloš Lukášek, poradce 1. náměstka ministra zemědělství
Ing. Věra Mátlová, národní koordinátor NP pro uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat
doc. Ing. Miroslav Maršálek, CSc., ASCHK
Blahoslav Políček, ASCHK
Jiří Zasadil, ASCHK

Jednání zahájil vrchní ředitel Ing. Petr Jílek uvítáním všech účastníků jednání. Toto v pořadí již třetí jednání má za cíl dosáhnout konsenzu ohledně konkrétních kroků, které budou ze strany ASCHK učiněny ke zlepšení situace v chovu slezského norika. Za tímto účelem byl účastníkům jednání zaslán podklad pro toto jednání, který vytvořilo MZe s využitím podkladu zaslaného od Ing. Věry Mátlové, a který je přílohou tohoto zápisu. Ještě před jednáním zaslali zástupci ASCHK tento materiál zpět MZe doplněný o reakci ASCHK na návrhy MZe, i tento materiál tvoří přílohu tohoto zápisu.

V průběhu jednání doc. Ing. Maršálek, CSc. předal Ing. Jílkovi písemné „Poznámky k jednání na MZe 5. 12. 2013", které jsou také přílohou tohoto zápisu.

MZe si je vědomo toho, že ASCHK je subjektem zodpovědným za plemenitbu SN, a že návrhy na změny v systému řízení chovu by měly být předkládány ze strany ASCHK. Nestandardní krok v podobě předložení vlastních návrhů na možné změny, MZe učinilo proto, že ASCHK nesplnila úkol dle zadání z minulého jednání, kterým bylo zaslat do 16. 11. 2013 na MZe konkrétnější a rozpracovanější materiál, který zároveň bude ukazovat cíl dalšího směrování chovu slezského norika. ASCHK ze svého pohledu tento úkol splnila zasláním materiálu s názvem „Opatření k udržení genetické variability SN", který byl v první verzi zaslán na MZe již před předcházející jednáním (4. 10. 2013), nyní byl doplněn o uvedení konkrétních osob nebo subjektů, zodpovědných za plnění navrhovaných úkolů a termíny, v nichž mají být uvedené kroky učiněny. Tento materiál nicméně stále zůstává soupisem 11 bodů – opatření, která ASCHK navrhuje učinit za účelem zlepšení stávající situace v chovu SN, ale nelze ho z pohledu MZe považovat za koncepci dalšího směrování chovu SN s konkrétními návrhy opatření, kterými má být plnění takové koncepce zajištěno.

V průběhu jednání byla následně diskutována většina bodů dle podkladového materiálu se zaměřením na ty, u kterých prozatím nedošlo ke konsenzu mezi MZe a národním koordinátorem a uznaným chovatelským sdružením pro SN - ASCHK.

Část I. Revize dotačních podmínek pro dotační program č. 6 Genetické zdroje s cílem podpořit žádoucí směr vývoje populace GZ SN:

- Budoucí nastavení dotačních podmínek: jednoznačně vyjádřena shoda ve věci nastavení vyšší podpory pro málo početné hřebčí linie, pro alternativní připařování, pro odchov hřebečků ohrožených linií. Zároveň je nutné, aby ASCHK o těchto podporách důsledně informovala chovatele a

umožnila jim tak těchto podpor využít. Konkrétní znění dotačních podmínek pro rok 2014 bude MZe do Zásad formulovat na základě doporučení národního koordinátora a ASCHK na počátku roku 2014.

- Odstupňování dotačních podpor dle dosaženého stupně výkonnosti: prozatím ponecháno jako možnost do budoucnosti, jak dále upravovat dotační podmínky a směřovat v chovu SN k požadovanému cíli.
- Cílená podpora klisen s hříbaty: MZe jako důvod uvažovaného zavedení uvedlo zlepšení práce chovatelů s hříbaty – potomky rodičů v GZ. Dle vyjádření Ing. Mátlové je tento návrh v současné době předčasný, ale je možné, že v budoucnu bude žádoucí takovýto model podpory zavést.

MZe informovalo ASCHK o tom, že ve spolupráci s ČPI jsou připravovány kontroly zaměřené na plnění podmínek pro GZ koní dle Zásad a dle plemenářského zákona.

Část II. Revize klíčových materiálů vedených dle plemenářského zákona, na základě kterých probíhá řízení plemenitby populace daného plemene (s ohledem na cíle v oblasti genetické diverzity) - k diskuzi:

- Oddělení klisen SN a N: ASCHK sdělila, že tento problém je již vyřešen. MZe požaduje více informací o tom, jak toto rozdělení bylo provedeno. Je nutné toto oddělení provést v souladu s plněním Národního programu a jeho podmínek.
- K situaci hřebčích linií, které jsou v recesi bylo dohodnuto, že bude probíhat intenzivnější komunikace mezi národním koordinátorem pro GZ zvířat a ASCHK, aby bylo v maximální možné míře zajištěno plnění cílů v oblasti uchování stávající genetické diverzity, tedy zachování všech stávajících hřebčích linií. Dále v diskuzi byla i s Ing. Mátlovou diskutována možnost zařadit hřebce pouze za účelem dalšího uchování GZ – buď zmrazit jeho genetický materiál do genobanky, nebo ho zkušebně na výjimku zařadit do plemenitby, určit mu promyšleným výběrem klisny, které jím budou zapuštěny a teprve po zhodnocení jeho vlivu na populaci rozhodnout o jeho dalším působení v plemenitbě.
- Problematika zařazování koní, zejména hřebců i v pozdějším věku než 2,5 – 3 roky: ASCHK přislíbila, že se tímto bude zabývat. Zohlednit v podobě možnosti pro znovuhodnocení → na náklady chovatele → jeho rozhodnutí.
- Změna chovného cíle tak, aby došlo k oddělení chovných cílů plemen SN, N a ČMB: ASCHK materiály připravuje - stanovení nového chovného cíle pro SN musí být provedeno na základě důkladné analýzy současné populace SN a respektování jejího aktuálního stavu, který je dán vývojem v čase a dřívějším nežádoucím křížením s jinými plemeny, zejména s N.
- Tělesné míry při zápisu do plemenitby: dohodnuto, že budou rozšířeny o měření šikmé délky těla, šířky v ramenních kloubech, přední šířky pánve, střední šířky pánve a výšky hrudní kosti.
- V otázce stanovení šlechtitele bylo ve shodě řečeno, že tento krok je pro budoucí práci žádoucí. ASCHK upozorňovala na ekonomickou stránku věci. Ing. Lukášek uvedl, že ekonomický problém je řešitelný, ale že vidí větší problém v tom, že chovatelé nejsou schopni se dohodnout na vhodném kandidátovi na místo šlechtitele.
- Ze strany MZe byl vysvětlen ASCHK spatřovaný rozpor mezi moderním farmářským koněm a požadavkem na zachování původního typu. Snahou by do budoucna mělo být zajištění dalšího uchování genů v jejich původní formě, nicméně neznamená to, že kůň s takovou genetickou

výbavou nemůže být hospodářsky využitelný. Proto je třeba při stanovování chovného cíle zohlednit jak hledisko genetické, tak i faktický stav aktuální populace.

- Neshoda i nadále přetrvává v otázce respektování účelu Národního programu při výběru koní do plemenitby a s tím související respektování názoru a autority národního koordinátora pro podprogram GZ zvířat. MZe vysvětlilo tento požadavek vzhledem k zodpovědnosti, kterou za plnění národních i mezinárodních cílů v oblasti genetické diverzity má MZe a národní koordinátor. Tuto zodpovědnost není možné pominout a brát zřetel pouze na zodpovědnost za šlechtění SN, která byla na základě Rozhodnutí MZe přenesena na ASCHK. Z tohoto důvodu MZe na tomto požadavku trvá.

  Role koordinátora samozřejmě nesmí být v rozporu s legislativou a neměla by být ani konfrontační se zájmy chovatelů. Dle názoru Ing. Mátlové by bylo nutné výběr hřebců do plemenitby v součinnosti s asociací ovlivňovat „preventivně" – to znamená například se koncem roku sejít nad seznamem hříbat a dojít ke konsensu, které hřebečky přednostně směrovat k odchovu, s přihlédnutím ke všem důvodům pro a proti. Tyto závěry by měly být také zveřejněny chovatelům. Toto by mohlo sloužit jako prevence před dotazy jako například proč z linie A bylo odchováno 15 hřebců a linie B a C jsou na vymření.

- Otázka výběru nejlepších klisen jakožto budoucích matek plemenných hřebců je záležitostí budoucnosti, neboť aktuálně není populace natolik početná, aby takováto selekce byla možná.

- Zavedení vícestupňových zkoušek výkonnosti: Uvedeno jako jedna z možností motivace pro chovatele, aby s koňmi pracovali a jejich schopnosti rozvíjeli. ASCHK argumentovala proti tomuto systému zejména tím, že chovatelé s koňmi a klisnami zejména v současné době v podstatě nepracují, tudíž by nebylo možné, aby koně na absolvování vyššího stupně výkonnosti připravili. ASCHK poukázalo na skutečnost, že momentálně není dostatek práce pro koně v lese a že by mělo být i snahou MZe toto změnit. Ing. Petr Jílek informoval o plánovaném jednání s náměstkem ministra pro úsek lesního hospodářství právě na téma většího uplatnění koní v lese.

- Otázka dokumentace výkonnostních zkoušek, výběrů, svodů a dalších akcí a odvolací mechanismus v případě nesouhlasu s rozhodnutím hodnotících a výběrových komisí: Zástupci ASCHK uvedli, že zkoušky výkonnosti, výběry a další akce, při nichž se rozhoduje o zařazení či nezařazení koní do plemenitby jsou dokumentovány formou zápisu a pořízených fotografií. Chovatelé mají možnost se odvolat k revizní komisi, která je sice součástí ASCHK, nicméně je složena z lidí, kteří nejsou členy výběrových a hodnotících komisí a Rady PK. Problémem je spíše to, že chovatelé této možnosti nevyužívají, protože o této možnosti nevědí. Zástupci ASCHK bylo přislíbeno lepší informování chovatelů o jejich možnostech na odvolání. Zároveň ASCHK přislíbila zohlednit požadavek MZe, aby chovatelé o průběhu a výsledku absolvované akce dostali písemný záznam. Zároveň je obecně nutné zlepšit komunikaci ze strany ASCHK směrem k chovatelům.

Ing. Petr Jílek na závěr jednání uvedl, že vítá obecnou shodu nad většinou kroků, které je třeba v chovu slezského norika učinit za účelem zlepšení stávající situace v chovu a s tím související situaci v GZ SN.

<u>Úkoly:</u>

- ASCHK předloží MZe souhrnnou informaci ohledně metodiky zkoušek výkonnosti, popis průběhu zkoušek výkonnosti, výběrů hřebců, svodů klisen a informaci o opatřeních, která jsou ASCHK přijímána k zajištění informovanosti chovatelů, zároveň také informaci o způsobech

dokumentace průběhu zkoušek a způsob, jakým bude zajištěno písemné sdělení chovatelům o průběhu a výsledku absolvovaného výběru, svodu, zkoušky výkonnosti aj.

- ASCHK ve spolupráci s Ing. Mátlovou a případně MZe, odborem 17250 připraví návrh dotačních podmínek pro GZ SN na rok 2014.
- ASCHK předloží k projednání na dalším jednání návrh aktualizovaného znění Chovného cíle, Řádu plemenné knihy, Zkušebního řádu a Šlechtitelského programu pro plemeno SN.

Termín pro zaslání všech materiálů dle úkolů na MZe, odboru 17250 je do **15. 2. 2014.**

Materiály následně budou prodiskutovány na dalším jednání, které bude svoláno MZe předběžně v 2. polovině února 2014.

Zapsala: Ing. Tereza Musilová

Schválil: Ing. Petr Jílek

Přílohy: „Návrh na změny – koncepce chovu Slezského norika s cílem stabilizace populace zařazené do GZ Podklad na jednání 5. 12. 2013"

„Návrhy na změny - koncepce chovu Slezského norika s cílem stabilizace populace zařazené do GZ Podklad pro jednání 5. 12. 2013 na MZe Komentář doplnil 2. 12. 2013 Maršálek"

„Poznámky k jednání na MZe 5. 12. 2013" - předány doc. Ing. Maršálkem, CSc. písemně v průběhu jednání